

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa R. S.

przeciwko T. spółce z o.o. w W., W. spółce z o.o. w W., S. spółce z o.o. w W.,

Wydawnictwu B. spółce z o.o. w W. oraz Skarbowi Państwa - Prezesowi

Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w [...]. i Prezesowi Wojewódzkiego Sądu
Administracyjnego w [...].

o ochronę dóbr osobistych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 marca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej o zasądzenie kosztów
postępowania kasacyjnego,**
- 3) oddala wniosek adwokat A. F. o przyznanie
kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 20 września 2019 r. po rozpoznaniu apelacji Powoda R. S. od wyroku Sądu Okręgowego w W. w sprawie przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., W.. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., „S.” spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., Wydawnictwu C. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., Skarbowi Państwa - Prezesowi Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w [...]. i Prezesowi Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w [...]. o ochronę dóbr osobistych - sprostował oczywistą niedokładność w komparacji zaskarżonego orzeczenia, oddalił apelację i orzekł o nieobciążaniu Powoda obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz Pozwanych. Sąd Apelacyjny przyjął za własne zarówno ustalenia poczynione przez Sąd I instancji, jak i przytoczoną ocenę roszczeń powoda. Wskazał, iż Sąd ten prawidłowo nie dopatrył się przesłanek upoważniających do zasądzenia zadośćuczynienia, jak i podstaw do uwzględnienia żądania zakazania pozwanym udostępniania i publikowania w internecie danych osobowych powoda, wobec braku prawdopodobieństwa podejmowania takich działań.

Na powyższe orzeczenie skargę kasacyjną złożył Powód zarzucając naruszenie przepisów postępowania, skutkującego nieważnością postępowania, a ponadto mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 117 § 1 i 5 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. poprzez pozbawienie możliwości obrony jego praw polegające na nieustanowieniu pełnomocnika z urzędu dla Pozwanego oraz naruszenie prawa materialnego tj. art. 23 k.c., art. 24 k.c. i art. 488 k.c. poprzez błędną wykładnię, że mimo bezprawności działania Pozwanych nie doszło do obiektywnego naruszenia dóbr osobistych Powoda. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej Powód opierał na nieważności postępowania, a nadto wskazał, iż jest ona oczywiście uzasadniona, skoro doszło do naruszenia art. 23 k.c., art. 24 k.c. i art. 448 k.c., a na powyższym tle powstaje istotne zagadnienie prawne dotyczące charakteru pojęcia ochrony danych osobowych i wiążącej się z powyższym zmiany rozkładu ciężaru dowodu.

Skarżący wnioskował o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) w całości, jak również poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w W. przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, nieobciążanie

Powoda kosztami postępowania oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej Powodowi z urzędu.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W polskim porządku prawnym skarga kasacyjna stanowi środek zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym. Postępowanie kasacyjne nie jest postępowaniem przed sądem trzeciej instancji, a zatem odwoławczym od orzeczeń wydanych przez sądy dwóch instancji. Rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, które wykraczają poza indywidualny interes skarżącego. Obok interesu indywidualnego powinna mieć swoje źródło w interesie publicznym.

Założenie powyższe determinuje zakres dopuszczalności oraz wymagań skargi kasacyjnej, charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, a także - co istotne na etapie rozstrzygania w ramach tzw. przedsądu - wymagania stawiane treści wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Rozpoznając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy ocenia ten wniosek oraz jego uzasadnienie. Wymagania w tym zakresie były wielokrotnie wskazywane w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego. W ramach oceny wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy dokonuje jej wyłącznie w odniesieniu do wskazanych w skardze okoliczności uzasadniających jej przyjęcie. Motywy te powinny zostać ujęte przez skarżącego w ramach skargi kasacyjnej w wyodrębnionym, samodzielnym uzasadnieniu wniosku. Nie podlegają natomiast ocenie Sądu Najwyższego na tym etapie podstawy kasacyjne, ani ich uzasadnienie.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w następujących przypadkach: jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W zakresie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) nie jest wystarczające podjęcie ogólnej polemiki z orzeczeniem Sądu drugiej instancji. W świetle art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. chodzić ma o łatwo dostrzegalne, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy uchybienia przepisom prawa. Według utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa albo wydane zostało w wyniku dostrzegalnej w sposób pewny i niewątpliwy bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 lutego 2012 r., sygn. akt V CSK 225/11, 13 kwietnia 2016 r., sygn. akt V CSK 622/15, niepublikowane). Okoliczności te powinny w sposób niebudzący wątpliwości wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., sygn. akt II CZ 89/2005, z dnia 10 sierpnia 2006 r., sygn. akt V CSK 2004/06, i z 24 lutego 2006 r., sygn. akt IV CSK 8/06). Skarżący przedstawiając jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien w motywach wniosku wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (zob. *inter alia* postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., sygn. akt V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49), podnosząc na czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Ogólnikowe uzasadnienie wniosku w niniejszej sprawie nie spełnia powyższych wymagań.

Nie spełnia ich również wnioszek w zakresie dotyczącym przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Należy bowiem przypomnieć, że w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., tj. istnienie istotnego zagadnienia prawnego, nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej

sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., sygn. akt II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., sygn. akt III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Sąd Najwyższy nie stwierdził też zasadności zarzutu nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Sama okoliczność odmowy przyznania Skarżącemu profesjonalnego pełnomocnika nawet przy wskazaniu - w jego ocenie - skomplikowania sprawy nie jest okolicznością, którą można uznać za uzasadniającą wniosek o pozbawieniu Skarżącego możliwości obrony jego praw. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika procesowego z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, gdyż wniosek ten podlega uwzględnieniu, jeżeli w ocenie sądu udział profesjonalnego pełnomocnika jest potrzebny - art. 117 § 5 k.p.c. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z: 2 marca 2005 r., III CK 533/04, LEX nr 197647; 12 września 2007 r., I CSK 199/07, LEX nr 461625; 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, LEX nr 424339; 18 kwietnia 2008 r., II CSK 636/07, LEX nr 646332 oraz postanowienia z: 15 maja 2007 r., V CSK 37/07, LEX nr 442585; 29 kwietnia 2009 r., II CSK 643/08, LEX nr 610216). Tylko w wyjątkowych sytuacjach nieprzyznanie fachowego pełnomocnika z urzędu może być kwalifikowane jako powodujące nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to przypadków, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznaną reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (wyroki Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2009 r., I UK 195/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 190 oraz z 12 maja 2010 r., I UK 19/10, LEX nr 603408). W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie dopatrywał się okoliczności uzasadniających tezę o nieznaności reguł postępowania bądź o nieporadności Skarżącego, który osobiście prowadził swoją sprawę przed Sądami obu instancji. Takich nadzwyczajnych okoliczności uzasadniających powyższe nie wykazał również w skardze kasacyjnej. Odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu jest bez wątpienia utrudnieniem dla

osoby pozbawionej wolności, ale to również nie oznacza pozbawienia prawa do obrony (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 maja 2019 r., sygn. akt IV CSK 525/18, niepublikowane).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ *in princ.* k.p.c. oraz art. 391 § 1 k.p.c., z uwagi na sytuację Skarżącego.

Zważywszy ocenę wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia Sąd Najwyższy oddalił wniosek pełnomocnika Skarżącego o przyznanie wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną Skarżącemu w postępowaniu kasacyjnym, z uwagi na to, iż w orzecznictwie za utrwalony uznać należy pogląd, że czynności pełnomocnika ustanowionego z urzędu, sprzeczne z zasadami profesjonalizmu, nie uzasadniają przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, Nr 6, poz. 123).